1854. | LEYDSCHE COURANT | N°. 38.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 29 MAART.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 28 Maart.

Z. M. heeft aan den Hoogleeraar en Directeur van 's Rijks Herbarium, C. L. Blume, vergunning verleend tot het aannemen van de onderscheidingsteekenen van het Ridderkruis van St. Mauritius en Lazarus, van dat der Orde van den Zähringer Leeuw, van dat voor verdienste der Saksisch-Ernestinische Orde, en van dat van den Rooden Adelaar van de 2de klasse, hem geschonken door Z. M. den Koning van Sardinie, door Z. K. H. den Prins Regent van Baden, door Z. H. den Hertog van Saksen-Coburg en door Z. M. den Koning van Pruissen.

— Uit de handelingen van de algemeene Synode der Christelijke Herv. kerk in het Koningrijk der Nederlanden in den jare 1853, blijkt, dat door de Synode, op voordragt van de algemeene Synodale Commissie, de volgende naamlijst van medewerkers tot de vertaling des Nieuwen Testaments is goedgekeurd:

De Hoogleeraren W. A. van Hengel, N. C. Kist, J. H. Scholten, A. Niermeyer, P. Hofstede de Groot, L. G. Pareau, W. Muurling.

De Predikanten Dr. H. J. Spijker, Dr. J. ab Utrecht Dresselhuis, Dr. C. H. van Herwerden, Dr. J. J. Prins, Dr. A. H. Blom en J. R. Wernink.

Voorts de Hoogleeraar A. des Amorie van der Hoeven, Dr. H. N. van Teutem, (Remonstranten) Dr. D. Harting en Ds. G. Vissering, (Doopsgezinden).

Het is bekend, zegt de *Nederlander*, dat de Utrechtsche Theologische Faculteit de volgende geleerden genoemd had als in aanmerking kunnende komen voor de bijbelvertaling; Prof. A. des Amorie van der Hoeven, Dr. Th. K. M. von Baumhauer, Dr. J. I. Doedes, Prof. W. Moll, Dr. J. J. van Oosterzee, Ds. G. Vissering, Ds. J. R. Wernink.

De Synodale Commissie heeft daaruit de HH. des Amorie van der Hoeven, Vissering en Wernink overgenomen.

— Zaturdag heeft de Kon. Academie van Wetenschappen te Amsterdam eene zitting gehouden, bij welke gelegenheid de Voorzitter hulde toebragt aan de nagedachtenis der onlangs overledene Heeren Prof. C. G. C. Reinwardt en Dr. A. S. Rueb.

De Heer v. d. Willige heeft aangeboden eene verhandeling betreffende een gezigtkundig bedrog, waardoor bij de beschouwing van een voorwerp, het zich omgekeerd aan het oog voordoet.

Daarna heeft de discussie plaats gehad over de voordragt van den Heer Schlegel, betreffende de Dodo.

De Heer Donders brengt (ook namens den Heer Halbertsma), verslag uit over de verhandeling van den Heer Schroeder v. d. Kolk, over den bouw en de werking van het ruggemerg, en concludeert tot opneming van het stuk in de werken der Academie, waarvan het een sieraad zal uitmaken. — Het rapport van den Heer Stamkart, (namens de commissie) over de verhandeling van den Heer Oudemans, betreffende „Mémoire sur l'orbite de la comète périodique de Darest" heeft dezelfde strekking, even als dat van den Heer Miquel, (ook namens den Heer Harting) over de verhandeling van den Heer Dozy, over de sphagnaceeën.

De Heer P. J. I. de Fremery sprak nog over een schedel te Domburg opgegraven en de Heer W. Vrolik ten slotte over de groote verdiensten van wijlen F. D. Arago. Beide deze stukken zullen in de verslagen worden opgenomen.

— In de zitting van den Gemeenteraad van Delft van 21 dezer is besloten de broodzetting af te schaffen, terwijl later zal worden bepaald wanneer, na bekomene magtiging van Ged. Staten de afschaffing zal ingaan, zoo mede welke bepalingen omtrent het gewigt en de hoedanigheid nog zullen worden gemaakt. (*Gemeentebode.*)

— Gisteren is te Utrecht in den ouderdom van 86 jaren overleden, Jhr. van der Velden, gepensioneerd Vice-Admiraal.

— Uit Arnhem wordt gemeld, dat door de Arr.-Regtbank aldaar G. van Houtum, arbeider te Apeldoorn en zijne vrouw G. v. d. Hell veroordeeld zijn tot twee jaren gevangenschap, f 25 en in de kosten, wegens verregaande mishandeling en verwaarloozing der beide kinderen van den eersten, een meisje van 11 jaren, en een jongetje van 5 jaren, uit een vroeger huwelijk van den eersten beklaagde verwekt. De beide beschuldigden behooren tot de gegoede arbeidende klasse, en bezaten eigen huis en hof. Uit de gehoudene instructie is gebleken, dat beide kinderen, die er vroeger gezond en welvarende uitzagen, door kommer en gebrek zoodanig waren vervallen, dat het jongetje geen drie huizen ver meer kon gaan, en geheel uitgeteerd en vergroeid was; thans aan andere zorgen toevertrouwd, waren zij weder veel bijgekomen. Midden in den winter is het gebleken, dat beide kinderen in de sneeuw ter deure werden uitgejaagd, zelfs zonder eenige kleeding met naakte voetjes; dat hun gewoon voedsel bestond in eenige weinige varkensaardappelen die bevroren waren en zelfs zonder zout gekookt werden; dat zij bij de buren het voedsel voor de katten en het vee bestemd, gretig tot zich namen, en door dezelve meermalen geheel verkleumd uit de sneeuw zijn opgenomen en weder in hunne woning bijgebragt, terwijl op de kinderen meermalen de sporen van grove mishandelingen en verwondingen zijn waargenomen, en de buren de toegebragte slagen en hun gekerm en geschreeuw hadden gehoord.

— Te Klaaswaal ontstond in den nacht van den 23sten op den 24sten dezer brand in de woning van A. Luijendijk, vlassnuithewerker, welke zoo zeer in hevigheid toenam dat het gebouw, door drie huisgezinnen bewoond, alsmede eene zwingelkeet, spoedig eene prooi der vlammen werden. Door spoedig aangebragte hulp, gelukte het den arbeider A. den Broeder, van één gezin drie kinderen te redden, welke op den zolder nachtverblijf hielden.

— Voor eenigen tijd is te Roswinkel in Drenthe door de dienstmeid van de wede. Hoiting, terwijl zij de molshoopen uiteen strooide, een goudstuk gevonden, ter grootte van een Holl. gulden. Op de eene zijde vindt men het wapen van Frankrijk, met het opschrift: LVDOVIVS: DEI: GRACIA: FRANCORV: REX; en op de andere zijde een Grieksch kruis, versierd met leliebladen en het opschrift: XPS: VINCIT: XPS: REGNAT: XPS: IMPERAT. Men ziet er geen jaartal op. (Daar wij deze munt niet gezien hebben, kunnen wij voor de juistheid der beschrijving niet instaan). (*Prov. Gr. Cour.*)

— Dezer dagen heeft zich uit Brussel verwijderd zekere John Wickey Stable, beschuldigd van in zijne betrekking bij de Manchester, Sheffield en Lincolnshire spoorweg-maatschappij in Engeland, door middel van valsche reçus of quitantien, verduisterd te hebben onderscheiden hem toevertrouwde sommen gelds tot een bedrag van f 96,000. Men vermoedt dat de voortvlugtige, tegen wien bevel van gevangenneming is uitgevaardigd, naar Nederland de wijk zou genomen hebben.

— Berigten van Dantzig van den 18den dezer melden, dat de Weichsel de dijken doorgebroken en de omstreken heeft overstroomd. Het stadje Schwetz staat geheel onder water.

's GRAVENHAGE, 28 Maart.

Z. M. heeft den Heer van Dam van Isselt benoemd tot Commandeur der Orde van de Eikenkroon met de Star, tot Commandeur dier Orde, den Heer Hardenberg en tot Ridder den Heer J. B. Weenink; den eerste, President, den tweede, Secretaris en den laatste, lid van de Hoofdcommissie voor het oprigten van een standbeeld van wijlen Willem II.

— Z. M. heeft benoemd tot lid van het Collegie van Curatoren der Hoogeschool te Utrecht, ter vervanging van wijlen den Heer J. H. Baron van Lynden van Lunenburg, den Heer Mr. W. J. van Hoytema, lid van het Hoog Militair Geregtshof te Utrecht. Ook heeft Z. M. benoemd tot Notaris te Assen Jhr. Mr. A. W. van Holte tot Echten; op zijn verzoek eervol ontslag gegeven aan N. J. Vonck, als Burgemeester van Streefkerk en benoemd tot Ontvanger der directe belastingen te Oegstgeest den Heer H. van der Colff, thans te Bleiswijk.

— Bij Koninklijk besluit van den 27sten Maart, zijn benoemd: tot Directeur der registratie en domeinen in Zuidholland, den Heer W. Lee, thans Inspecteur der 1ste klasse van de registratie en domeinen in die provincie; tot Hoofdinspecteur den Heer J. Stam, thans met den rang van Directeur bij die administratie werkzaam; tot Inspecteur der 1ste klasse in Zeeland, den Heer P. J. Bachiene, thans als Inspecteur aldaar werkzaam; tot Ontvanger te Tilburg, den Heer M. A. J. Losgert, surnumerair bij die administratie voor Noordbrabant; en bij het Depart. van Financiën met den rang van Inspecteur der registratie en domeinen overgeplaatst, den Heer M. P. Smissaert, Ontvanger der registratie en domeinen te Enkhuizen.

— Bij Koninklijk besluit is aan den Baron O. van Wassenaer Catwyck, of aan zijn regtverkrijgenden, nadat de voorgenomen begrinding van den zandweg, loopende van Katwijk aan den Rijn door de gemeenten Rijnsburg en Oegtsgeest tot aan den grooten weg van 's Hage naar Haarlem, zal zijn volbragt, vergunning verleend tot tolheffing op dien weg, aan het zoogenaamde Zandhek onder Katwijk, volgens daarbij vastgesteld tarief.

— Het thé-dansant, van gisteren avond was buitengewoon prachtig. Het werd met de tegenwoordigheid van HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik vereerd. De leden van het Corps Diplomatique en de Ministers woonden het bij. Het duurde tot zeer laat in den nacht. De leden van het Koninklijke gezin hebben aan den dans deel genomen.

— Bij het Depart. van Financiën is *f* 22.27½, door een onbekende aan den Controleur der directe belastingen, 2de afdeeling, te Rotterdam ingezonden, wegens te weinig betaalde belasting op de huurwaarde.

— De Heer Mr. P. v. d. Heuvel, lid van de Tweede Kamer voor het district Eindhoven, benoemd tot Regter in de Arr.-Regtbank aldaar, heeft verzocht bij eene keus als lid van die Kamer, niet meer in aanmerking te komen.

— De werkzaamheden aan de Willemskerk zijn voor *f* 97,549 gegund aan den Heer J. C. van Berkum van Utrecht.

— De Paus heeft onzen Gezant te Parijs, den Heer Lightenvelt, benoemd tot Grootkruis der Orde van den H. Gregorius, wegens de door hem in kerkelijke zaken bewezen diensten.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Maandag 23 Maart.

In deze zitting is aan de orde het wetsontwerp tot verhooging van het Xde Hoofdstuk (*Oorlog*).

De Heer Thorbecke merkt aan, dat over den grond der voorgestelde vermeerdering onzekerheid hangt die hij, althans voor het grootste gedeelte, wenscht weggenomen te zien. Het eerste deel van het voorstel strekt tot verhooging voor de uitgaven van fourrage. Daartegen heeft hij geene bedenking. De tweede vraag, die hier in aanmerking komt, is, wat in tijd van vrede noodig is. Kan de Regering zijne meening, zijne bedoelingen en zijne kennis aan de vergadering bloot leggen? Hij trekt zijne vraag dus te zamen: 1°. van welken aard is de betrekking van het land tot de gebeurtenissen in het Oosten, waaruit de noodzakelijkheid tot wapening, op welken voet dan ook, en wel van eene wapening te land, voortvloeit? Als men begon met eene suppletoire begrooting voor het departement van Marine aan te bieden, het zou spreker niet verrassen. En het verwondert hem nog dat er geene gelijktijdige aanvrage daarvoor gedaan is. 2°. Vraagt hij, in welken omvang mogen wij rekenen op eerbiediging der regten van neutrale vaart en handel? Hoe zullen de oorlogvoerende Mogendheden daaromtrent te werk gaan? Meer dan iemand, althans zoo zeer als iemand, wil hij het Gouvernement ondersteunen, waar het middelen vraagt, om onze onafhankelijkheid en vrijheid van handel en beweging te verzekeren; maar hij verlangt de beschouwing van het Gouvernement deswege te kennen. Het is zijne gewoonte niet bij eene beraadslaging het eerst te spreken. Hij heeft dit echter thans gedaan, om de Regering langer tijd te geven om te overwegen wat zij op de door hem gestelde vragen zal antwoorden.

De Minister van Buitenl. Zaken verklaart, de bedoeling van den vorigen spreker ten hoogste te waarderen, en betuigt hem dank voor het doen zijner vragen. Daarop antwoordende, zegt de Minister, dat het onmogelijk is, iets stelligs te verklaren, ten aanzien der neutrale vaart. De Mogendheden zullen dit bepalen, als het ongelukkig oogenblik der oorlogs-verklaring genaderd zal zijn. Hij gelooft, dat waarschijnlijk de regel zal zijn: »*vrije vlag, vrij goed.*" Maar hij voegt er bij, dat het te wenschen is, dat in ons vaderland niemand gevonden zal worden, die door een vuig winstbejag iets zou doen, waardoor de belangen zijner medehandelaren in gevaar gebragt zouden worden.

Omtrent de verhouding, waarin ons Vaderland staat, ten opzigte van de zaken van het Oosten, antwoordt de Minister verder: Onze stelling is, uit den aard onzer positie, hoogst eenvoudig: die der meest strikte onzijdigheid. Reeds voor maanden is door de Regering die houding bij de groote Mogendheden voorbereid, aangedrongen en ontwikkeld, en die Mogendheden hebben deze onze stelling geëerbiedigd. Er bestaat alle reden om te verwachten, dat die stelling bij voortduring geëerbiedigd zal blijven.

De Minister vraagt verder: moet de Regering, te midden der moeijelijkheden, waarin Europa zich bevindt, een stelsel, dat zij heeft aangenomen, alleen van de gunst en genade der andere Mogendheden ontvangen? Moeten wij niet een land zijn, dat zich tegen den eersten aanval eenigermate verdedigen kan? Of moeten wij alleen een land zijn om verdeeld te worden, hetzij door hen, die ons zouden bestrijden, of door hen, die ons zouden helpen? Men ziet het in het Oosten; eene natie heeft misschien meer te vreezen van hen die helpen, dan van hen die bestrijden. Dat standpunt hoopt de Regering altijd te handhaven. Daartoe zijn jaarlijks groote sommen voor onze vestingen besteed; die wenscht men te verdedigen, meer niet. Wat onze legermagt betreft, daaromtrent zal de Minister van Oorlog de noodige inlichtingen geven. Hij (spreker) meent, dat ons leger moet zijn een geoefend leger, als eene kern, om later grootere kracht te kunnen ontwikkelen. Wij moeten ons niet wapenen boven onze krachten; maar wij moeten bereid zijn om ons tegen een eersten aanval te verdedigen.

Verder voeren nog de Heeren Reinders, Hengst, Storm, Gevers van Endegeest, de Man, Dommer van Poldersveldt, van Nispen van Sevenaer, van der Veen, van Goltstein, van Eck, Storm van 's Gravesande, Luyben, Groen van Prinsterer, Schimmelpenninck van der Oye, van Hoëvell, Ter Bruggen Hugenholtz het woord. — De voortzetting wordt bepaald op morgen.

Telegrafisch Berigt van 4 uur 30 min.

De verhooging van de Begrooting van oorlog is aangenomen met 59 tegen 8 stemmen, nadat door de Regering was overgenomen, een amendement van den Heer Mr. J. R. Thorbecke om aan de wet het karakter te geven van buitengewonen aard. De wet tot wijziging der wet op de visscherij is aangenomen met algemeene stemmen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 25 Maart.

In de zitting van het Hoogerhuis op gisteren gaf de Graaf van Clancarty te kennen, dat hij met vreugde vernomen had, dat de toebereidselen tot den oorlog op zulk eene uitgebreide schaal plaats vonden, doch dat het hem verwonderde, dat hij nog van geene stappen vernomen had om den Goddelijken zegen over Engelands wapenen af te smeeken. In den tegenwoordigen stand van zaken achtte hij dit pligtmatig.

De Graaf van Aberdeen antwoordde den spreker, dat de oorlog nog niet geproclameerd, en de tijd dus nog niet daar was, om zoodanige stappen te nemen, zoo deze namelijk doelmatig werden geacht. Overigens wilde hij den spreker herinneren, dat er reeds een gebed bestond, dat in oorlogstijden in gebruik is, doch dat men tot dus verre niet uitgesproken had, om de eenvoudige reden, dat men in geen oorlog was. Het was derhalve thans onnoodig om maatregelen te dien aanzien te nemen.

— In een dezer dagen gehouden verkoop van handschriften werd een eigenhandige brief van Olivier Cromwell, den 2den October 1651 aan den Heer Cotton, Leeraar te Boston in Nieuw-Engeland, geschreven, na lang bieden, voor den prijs van *f* 432, den Amerikaanschen Agent Stevens toegewezen.

— Uit officiele opgaven, omtrent de Australische kolonie Victoria blijkt, dat in het jaar 1852 aldaar zijn aangekomen, om er zich te vestigen, 94,664 personen. Daarvan zijn 15,477 door het Britsche Gouvernement tot die landverhuizing in staat gesteld, te weten 5,007 volwassen mannen, 5,345 dito vrouwen en 5,125 kinderen. Onder de op eigen kosten verhuisde personen waren 62,906 mannen en 9,070 vrouwen.

— Er komen hier en daar nog eenige gevallen van cholera voor; te Glasgow was die ziekte aan het afnemen.

— Uit Lissabon meldt men van den 19den, dat al de vreemde oorlogsschepen de Taag hadden verlaten en onderscheiden Russische vaartuigen te koop werden aangeboden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 26 Maart.

De Maatschappij van Tuinbouw van Toulouse heeft een grooten ruiker doen vervaardigen, welke aan de Keizerin zal aangeboden worden. Voor de verzending te Toulouse ten toon gesteld, heeft dit gewrocht 20,000 bezoekers gelokt. Er zijn daartoe 10,000 viooltjes en 300 camelia's gebruikt; de middellijn is 85 duim op eene hoogte van 1 el. Hij was koepelvormig ingerigt, de kruin omgeven met een kroon van driekleurige viooltjes, terwijl de kroon prijkte met het naamcijfer der Keizerin, uit oranjebloesem en madeliefjes zamengesteld. De camelia's vormden den benedenrand.

— In eenige streken van de Beneden-Pyreneën is den 19den des avonds een' schok van aardbeving gevoeld.

— De Sardinische Kamer heeft de leening van 33 millioen fr. goedgekeurd.

— Uit Rome wordt van den 20sten gemeld, dat aldaar de Minister van Openbare werken en nijverheid, een leek, overleden was. Men meende dat die betrekking nu weder aan een' geestelijke zou worden opgedragen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 25 Maart.

De Regering heeft dezer dagen aan de onderscheiden Staten van den Duitschen Bond eene memorie over zijn gedrag en zijne staatkunde in het Oostersche geschil doen toekomen. Het verklaart, zoodra de oorlog uitbreekt, aan den Bond eene reeks te zullen voorslaan van krachtdadige maatregelen ter verzekering van Duitschlands veiligheid en onafhankelijkheid.

Dit stuk is zonder twijfel eene aankondiging om met Frankrijk en Engeland zamen te werken tot verdediging van het Turksche Rijk, en om Ruslands plannen krachtig te bestrijden.

RUSLAND.

PETERSBURG, 17 Maart.

De Keizer heeft zich met den Grootvorst Troonopvolger en de Grootvorsten Nicolaas en Michaël in den nacht van den 12den op den 13den naar Helsingfors begeven, waar zij den volgenden nacht behouden zijn aangekomen. Deze inspectie-reis zal langs de geheele kust van Finland worden voortgezet.

— De Keizer heeft de onzijdigheid van Zweden erkend.

— Het bevestigt zich, dat Graaf Nesselrode aan de Engelsche en Fransche Consuls alhier, die hij bij zich had doen roepen, gezegd heeft, dat de Keizer het niet noodig achtte een antwoord te geven op de eischen der Westelijke Mogendheden wegens het ontruimen der Donau-Vorstendommen.

— Volgens berigten uit Revel zijn alle wegen rondom die stad bedekt met vlugtelingen, die have en goed naar meer veilige plaatsen brengen. De ongerustheid is daar hoog gestegen.

TURKYE.

KONSTANTINOPEL, 13 Maart.

Een telegrafisch berigt meldt, dat eene groote Russische flotille Sebastopol had verlaten, om 12,000 man naar Spedschoek-Kale over te brengen. Er zou een gevecht in de Zwarte zee geleverd zijn.

— Volgens berigten van het tooneel des oorlogs waren de Russen in drie colonnes den Donau overgetrokken.

De *Indépendance Belge* zegt, dat dit telegrafisch berigt tegenstrijdig is met anderen, die langs den gewonen weg ontvangen zijn.

STERREWACHT TE LEYDEN.

Bij de beraadslaging over de begrooting, in de Staten-Generaal, in December, afdeeling onderwijs, is ook het wenschelijke der stichting van een sterrekundig observatorium te Leyden besproken. De Heeren Bosscha, Gevers van Endegeest en Lotsy voerden daarover voornamelijk het woord. Zij herinnerden hetgeen hieromtrent in vroeger en later tijd heeft plaats gehad; de kosten die aan het gebouw, dat van 1699 dateert, vroeger gemaakt zijn; de veranderingen in 1818 en den staat, waarin het observatorium onder het bestuur des tegenwoordigen Hoogleeraars voor de sterrekunde te Leyden gekomen is. De verbeteringen onder zijn bestuur, na veel tobben en zwoegen verkregen, hebben, voor het eerst na Lulofs, in de voorgaande eeuw, vruchten opgeleverd, vruchten der vermelding dubbel waardig, en waaraan wij alleen onzen tegenwoordigen roem in de sterrekunde verschuldigd zijn. Maar het is niet door de voortreffelijkheid der inrigting, maar alleen door onverdroten inspanning en het bekampen van vele bezwaren, op het hooge, trillende en togtige torentje, dat die vruchten verkregen zijn en kunnen worden. De observator, die den Hoogleeraar is toegevoegd, moet daarbij dikwijls midden in den nacht zijne woning verlaten en dan nog 80 treden hoog klimmen; daargelaten nog het afmattende bij veelvuldige herhaling; zij die het ondervonden hebben, weten het tijdverlies te beoordeelen, die eene zoodanige omstandigheid medebrengt, dat veel grooter nog is dan de tijden van heen en weder gaan, met de uren van waarneming soms te zamen genomen. Een en ander zijn omstandigheden geheel verschillende van hetgeen in een land dat kunde waardeert, verwacht mag worden. En toch moet de sterrekunde bij ons beoefend worden, eerstelijk om haar zelve als wetenschap, als deel der beschaving van den geest, anderdeels om onzen rang als Natie onder de volken van Europa. Klein kunnen wij zijn in getal, klein in uitgebreidheid van grond; maar nimmer klein in kennis, in geestbeschaving, in alles waarop morele kracht steunt, het sterkste van alle vermogens. In ons land, waar — zoo als dit, uit het voorloopig verslag der Kamer door den Heer Bosscha is aangehaald, — »waar de uitgebreide handel en scheepvaart de belangstelling in sterrekundige waarnemingen moesten verhoogen," is een observatorium eene wezenlijke behoefte. Dit laatste is der overweging dubbel waardig, want handel en scheepvaart moeten door de toepassing der wetenschappen ondersteund worden; zij moeten ook hierin op de hoogte des tijds zijn, en behoort hier ook niet toe de toepassing der sterrekunde op de zeevaart, de practische sterrekunde, die in de laatste jaren zulke reuzenschreden gedaan heeft? Is niet het verbeteren der zeekaarten in onze Oost-Indische bezittingen een onderwerp van algemeen belang, en moeten niet, om dit op goede grondslagen, naar de eischen van den tegenwoordigen tijd te doen, zoodat *anderen* het ons niet kunnen verbeteren, de middelen ter plaats-bepaling uit de practische sterrekunde alleen genomen worden? De gelegenheid om door beoefening haar te kunnen aanleeren, mag dus niet ontbreken. Aan hetgeen voor de plaatsbepalingen in den Indischen Archipel reeds te Leyden is en nog wordt gedaan, is in de Kamers der Staten-Generaal te regt gedacht geworden.

De Heer Gevers van Endegeest besloot zijne rede met deze woorden: »Wat ik verlangd heb met mijne rede, mijne Heeren, het is, dat de Regering overwege, of wat de vorige spreker (de Heer Bosscha) zeide en wat ik er bijvoegde, den toets der waarheid niet allezins kan doorstaan? Wat ik begeer — het is, dat mijne woorden weerklank mogen vinden bij allen, die het wel meenen met den wetenschappelijken roem van ons Vaderland, een roem die, zoo als de voorlaatste spreker uitmuntend zeide, eerbied en ontzag inboezemen moet, voor een klein land vooral van zooveel waarde. Wat ik met het aangevoerde bedoel, is bij allen, wier harten gloeijen voor kennis, wetenschap en vernuft, gewenschte sympathie op te wekken.

»Ik wensch, dat onder hen allen die ik noemde, de begeerte worde opgewekt, om van hunne zijde handen aan het werk te slaan, een plan te ontwerpen, sommen bijeen te brengen, een subsidie van de Regering te vragen. En mogt dit gelukken, mogt in het aanstaande jaar op de begrooting een subsidie, op zoodanige grondslagen, door de Regering voor het beoogde doel worden gevraagd, dan mag het vaderland, geloof ik, zich overtuigd houden, dat de gewenschte sterrewacht te Leyden tot stand zal komen."

De Heer Lotsy, in de Eerste Kamer, drukte zich aldus uit: »Ik verlang dat ook in deze Kamer de wensch gehoord worde, die in de Tweede Kamer voor den Minister is gebragt, dat het Rijk zich ernstig late gelegen liggen aan de verbetering van het Observatorium te Leyden. Indien dit onderwerp niet in de Tweede Kamer door den Heer Gevers van Endegeest zoo juist en met zoo veel kracht was besproken, dan zou het mij waarlijk leed doen, dat mij de welsprekendheid ontbreekt, om op eene zoo goede zaak met meer klem te kunnen aandringen. Ik spreek hier niet als oud Leydsch akademie-burger, ofschoon die naam onder de dierbaarste herinneringen van mijn leven behoort, maar ik spreek hier als burger van Nederland, en ik beweer, dat de Regering des lands niet langer moet dulden, dat een man, die hier de eerste in zijn vak is, aan wien ons vaderland het te danken heeft, dat het in de sterrekunde met andere natiën kan wedijveren, zijn leven verslijt en verkort door gebrekkige hulpmiddelen."

Aangenaam is het ons te vernemen, dat deze woorden weerklank gevonden hebben, zoowel in Leyden als in andere steden van ons vaderland. In Leyden is door de studerende jongelingschap eene eerste bijdrage geschied; de Hoogleeraren hebben voor een niet onbelangrijke som ingeschreven. Te Amsterdam heeft zich eene Commissie gevormd, met het doel om gelden bijeen te zamelen, die aan de Regering voor de stichting van een observatorium te Leyden kunnen aangeboden worden. In 's Gravenhage is dergelijke Commissie werkzaam, en in nog andere steden verwacht men hetzelfde. Van de Commissie te Amsterdam worden thans circulaires rond gezonden, die, zoo wij hopen, eerlang op nieuw het bewijs zullen leveren, dat de hoofdstad, ook in dit wetenschappelijk en met handel en zeevaart naauw verwant onderwerp, gaarne wil voorgaan. (*Amst. Cour.*)

STADS BERIGTEN.

HERIJK.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DE GEMEENTE LEYDEN, gezien hebbende de Notificatie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato den 3^{den} Januarij jl., (*Provinciaalblad* N°. 2) betreffende den Herijk der Maten en Gewigten in Zuid-Holland, en gelet op de voordragt van den Arrondissements-IJker alhier, van den 11^{den} dezer maand, geven mitsdeze den Ingezetenen dezer Gemeente hunne verpligting te kennen, tot het doen Herijken van alle de bereids te voren geijkte Lengte- en Inhoudsmaten en Gewigten, benevens de bij de Inhoudsmaten van drooge waren behoorende strijksels, waarmede deze, overeenkomstig Art. 8 van Zr. Ms. besluit van den 21sten December 1822, (*Staatsblad* N°. 54) moeten worden afgestreken. En worden zijlieden ten dien einde opgeroepen, ter bezorging der gemelde Maten en Gewigten, wel schoon gemaakt en gezuiverd, aan het Lokaal van den IJk, in de *Lange School-steeg*. Zullende daartoe, tegen dadelijke betaling, worden gevaceerd:

Voor Wijk I, op den 11^{den} en 12^{den} April
» » II, » » 13^{den} en 18^{den} April.
» » III, » » 19^{den}, 20sten, 21sten en 24sten April.
» » IV, » » 25sten, 26sten, 27sten, 28sten April en op den 1sten Mei.
» » V, » » 2^{den}, 3^{den}, 4^{den}, 5^{den} en 8sten Mei.
» » VI, » » 9^{den}, 10^{den}, 11^{den}, 12^{den}, 15^{den}, 16^{den} en 17^{den} Mei.
» » VII, » » 18^{den} 19^{den}, 22sten, 23sten, 24sten, 26sten, 29sten en 30sten Mei.
» » VIII, » » 31sten Mei en op den 1sten, 2^{den}, 6^{den} en 7^{den} Junij.
Het Buitenwijk op den 8sten Junij.

met uitzondering echter van de Goud- en Zilversmids-, benevens de Apothekers- of Medicinale Gewigten, voor welker herijking afzonderlijk zitting zal gehouden worden, te weten:

Voor de Goud- en Zilversmids-Gewigten voor
Wijk I, II, III en IV, op den 3^{den} April,
» V en VI, op den 4^{den} April,
» VII en VIII en het Buitenwijk, op den 5^{den} April,
Voor de Medicinale-Gewigten voor
Wijk I, II, III en IV, op den 6^{den} April,
» V en VI, op den 7^{den} April,
» VII en VIII en het Buitenwijk, op den 10^{den} April,
telken dage des morgens van 9 tot des namiddags 1 ure.

En waarschuwen Burgemeester en Wethouders voornoemd, allen en een iegelijk wien het aangaat, met herinnering tevens aan Art. 2 van Zr. Ms. Besluit, in dato 30 Maart 1827, (*Staatsbl.* N°. 13) om op bovengemelde dagen, (na welke de Arrondissements-IJker zich, overeenkomstig Art. 10 der Notificatie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato 18 Januarij 1822, tot het verrigten van den Herijk naar de Buitengemeenten van zijn Ressort moet begeven, en alzoo buiten de mogelijkheid is, om gereedelijk aan het verlangen der verzuimdhebbenden te voldoen,) zich overeenkomstig hunne verpligting omtrent dezen Herijk stiptelijk te gedragen, ten einde buiten bekeuring te blijven; — zullende er, na den bepaalden termijn, ingevolge dispositie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato 22 November 1831, geene verlenging van tijd, of zoogenaamde nadagen, gegeven worden.

Wordende aan belanghebbenden in het algemeen bij deze voorts herinnerd de de Notificatie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato 4 Augustus 1820, volgens welke de ijkpligtigheid zich uitstrekt tot alle handel- en neringdoende lieden. Fabrikeurs en Ambachtslieden, die, in hunnen handel of hun bedrijf, eenige maten of gewigten gebruiken, en de Apothekers of Medicijnbereiders in het bijzonder, aan Art. 3 en 5 van Z. M. Besluit dd. 21 October 1819, (*Staatsbl.* N°. 52) bepalende hunne gehoudenheid tot het bezit van een *vol stel* Gewigten, en medeverpligting tot den jaarlijkschen Herijk van hetzelve, alsmede aan het Koninklijk Besluit van den 5^{den} Februarij 1826, N°. 153, volgens hetwelk de, bij derzelver eersten IJk gestempelde greingewigten, zonder die eene nadere stempeling te doen ondergaan, jaarlijks door den IJker moeten worden nagezien en onderzocht.

En wordt wijders, door deze, ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat tot jaarletter, gedurende 1853, voor den IJk der Maten en Gewigten bepaald is de letter H.

En zal deze door aanplakking en plaatsing in de Leydsche Courant worden afgekondigd. Burgemeester en Wethouders voorn.,

LEYDEN, 16 Maart 1854. VAN LIMBURG STIRUM.
De Secretaris, v. PUTTKAMMER

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd de door de Kerkeraden der Hervormde gemeenten te Sneek, Heemse en Bergum, uitgebragte beroepen op Ds. H. Oolgaardt, te Zwartsluis en de Candidaten J. P. Nonhebel en T. Tolmer Az.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van eenen ZOON, F. J. E. KEULS, Geb. GERRITSEN.
LEYDEN, 27 Maart 1854.
Eenige Kennisgeving.

Heden overleed in den gezegenden ouderdom van ruim 76 jaren, mijne dierbare Echtgenoot de Heer JOHANNES HERMANUS VAN WENSEN, diep betreurd door mij, mijne Kinderen en Behuwd-Kinderen.
LEYDEN, 24 Maart 1854. A. H. M. VAN WENSEN, Geb. DRIESSEN.

Heden overleed aan eene slepende ziekte mijn geliefde Zoon, de Wel Ed. Gestrenge Heer FRANÇOIS JEAN EGBERT VAN GORKUM, *Luitenant ter Zee* 1ste *Klasse*, *Ridder der Militaire Willems-Orde*, in den ouderdom van 41 jaren.
LEYDEN, 26 Maart 1854. J. E. VAN GORKUM.

De Ondergeteekende betuigt zijnen dank voor de ondervondene belangstelling bij de ziekte en bevalling zijner Echtgenoote.
R. W. WYTTEWAALL.

VRIENDEN-ISRAËLS.

BID-UUR,

in het Kerkgebouw der Walsche Gemeente, op **VRIJDAG** den 31sten Maart 1854, des Avonds ten ***ZEVEN*** ure.

Spreker: Ds. A. VAN HERWAARDEN, te *Fijnaart*.

Degenen, die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Boedel van wijlen den Heer Predikant H. J. MATTHES alhier, worden verzocht ten spoedigste daarvan **Opgave** te willen doen aan het Sterfhuis op de Bloemmarkt.

De Schuldeischers in den Boedel van den Gefailleerden J. B. G. NIERMAN, *Winkelier* te *Oude Wetering*, gemeente *Alkemade*, die verzuimd hebben hunne Schuldvorderingen te doen **Verifiëren**, worden daartoe alsnog **opgeroepen**, tegen Maandag den 10den April e. k. des namiddags ten *één ure*, ter Vergaderkamer der Arrondissements-Regtbank te *Leyden*.

De Curator, Mr. G. J. BERKHOFF.

REHABILITATIE.

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, in date den 28sten Maart jl., is FREDRIK HALDERIET alhier, **Gerehabiliteerd**.

Mr. J. L. KLAVERWYDEN, *Procureur*.

GEREGTELIJKE AANKONDIGING.

Bij Brieven van Meerderjarigverklaring door den Hoogen Raad der Nederlanden verleend den 6den Maart 1854, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit dd. 21 Maart 1854 No. 96, geregistreerd den 25sten Maart 1854 zijn aan ADELHEID WILHELM WILLEBRANDS, wonende te *Leyden*, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478. Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan aankondiging ter voldoening aan Art. 486. Burg. Wetb.

C. J. FRANÇOIS,
Procureur bij den Hoogen Raad.

Aan de HOUDERS VAN AANDEELEN in het Fonds van den ***Katwijkschen Straatweg***, wordt kennis gegeven dat in de Vergadering van Deelhebbers, gehouden den 22sten Maart 1854, is uitgeloot het **Aandeel No. 48**, en voorts de **Uitdeeling** op ieder der Intrest-Bewijzen, verschijnende den 1sten April 1854, is bepaald op ***f 22.50***, zullende de Betaling van Aflossing en Uitdeeling, met gezegden verschijntijd geschieden ten Kantore van den Penningmeester A. LIBRECHT LEZWIJN, te *Leyden*.

Commissarissen der Spaarkas, geven bij deze kennis, dat de **opening harer Zittingen** zal plaats hebben op Dingsdag den 4den April 1854, ten *half één ure*. Zij rekenen weder op eene ruime deelneming, waarin zij zich voorleden jaar mogten verheugen, hebbende het bedrag der kleine gespaarde gelden bedragen ***f 1,068.62***, van **132** Inbrengers. Het toenemen der Inbrengers is de eenige belooning die Commissarissen voor hunne moeite genieten. Commissarissen hopen tevens op eene goede medewerking van de Ingezetenen door hunne geldelijke bijdrage tot uitreiking van Premiën niet te verminderen maar wel te vermeerderen. Zij bevelen hunne Inrigting ten dringendste aan.

Namens het Bestuur,
B. F. KRANTZ, *President*.
H. N. VAN HAANSBERGEN, *Secretaris*.

Met 1o Mei kan worden geplaatst in het vak van **Tabak**, een **BEDIENDE**, Salaris naar bekwaamheden, bij N. SELJÉE, op de Breedestraat.

De Ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij, op *verzerend verzoek* zich hier eenige dagen zal bezig houden met het vervaardigen van **Photographische** en **Daguerréotype Portretten**, hetzij gekleurd of ongekleurd, naar een geheel nieuwe Methode, waardoor de frappantste gelijkenis niet missen kan. De prijzen zijn zeer billijk gesteld; de verkrijgbaar Vrijdag 31 Maart in het Logement *den Burg*, waar van heden af Modellen te bezigtigen zijn.

H. G. DE BOER.

Wordt te **Huur** gevraagd eene **Gemeubeleerde Voor- of Achterkamer** met **Slaapplaats**. Adres bij J. REIDINGER, *Kaarsenmaker*, op de Breedestraat.

Het HUIS te *Leyden* aan den Ouden Singel, Wijk V. No. 376, op 11. Zaturdag Geveild, is in Bod gekomen op . . . . *f* 2,100.—.

Zullende de Afslag plaats hebben op Zaturdag den 1sten April 1854, des avonds ten 7 ure, terwijl alsnog ten Kantore van den Notaris BARKEY, Verhoogingen worden aangenomen.

OPENBARE VERKOOPING,

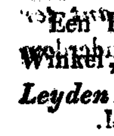

in het *Heeren-Logement* aan den Burg, te *Leyden*, op Zaturdag den 1sten April 1854, bij Opveiling en op Zaturdag den 8sten April 1854, bij Afslag, beide des avonds te 6 ure, van:

Een HUIS EN ERVE, hebbende vier zoo Boven- als Benedenkamers, ruimen Winkel, Zolder, Binnenplaatsje en verdere Gemakken, staande en gelegen te *Leyden*, op de Haarlemmerstraat, omtrent de Bakkersteeg, Wijk VI. No. 272.

Te aanvaarden den 1sten Mei 1854.

Zijnde hetzelve te bezigtigen daags vóór en op den dag der Veilingen en Afslag, terwijl nadere informatiën te bekomen zijn ten Kantore van den Notaris D. N. ROSKES, te *Leyden*.

VRIJWILLIGE VERKOOPING,

in het *Heeren-Logement* aan den Burg, te *Leyden*, op Zaturdag den 1sten April 1854, bij Opveiling en op Zaturdag den 8sten April 1854, bij Afslag, beide des avonds te 6 ure, van:

No. 1. Een hecht sterk en weldoortimmerd **HUIS EN ERVE**, staande en gelegen te *Leyden*, aan den Ouden Rijn, omtrent de Dollebakkersteeg, Wijk VI. No. 119, bij het Kadaster bekend Sectie H. No. 595, groot 37 ellen,

en voorts op Regterlijke Autorisatie.

No. 2. Twee HUIZEN EN ERVEN, staande en gelegen te *Leyden*, op het Levendaal, Wijk III. No: 268 en 271.

No. 3. Een DITO gelegen als voren in de Bolwerkstraat, Wijk III. No. 278a.

Alles te aanvaarden den 1sten Mei 1854.

Te bezigtigen vóór de Veiling en Afslag, No. 1 des Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, van 12 tot 3 ure, mits belet vragende en de overige perceelen des Woensdags en Zaturdags, des voormiddags van 10 tot 12 ure en des namiddags van 2 tot 4 ure, terwijl nadere informatiën te bekomen zijn ten Kantore van den Notaris D. N. ROSKES, te *Leyden*.

STOOMBOOTDIENST VOLHARDING.

VAN

LEYDEN en alle tusschenplaatsen naar AMSTERDAM, vice versa.

De Directie van bovengemelde dienst brengt ter kennis van het Reizend Publiek en den Handel, dat op den 1sten April e. k. de Zomerdienst een aanvang zal nemen en tot en met den 30sten September 1854, geregeld is als volgt:

Des Morgens van ***Leyden***:
'sMaandags ten **3** ure. De overige dagen en Zondags ten **5** ure.

Des Namiddags van ***Amsterdam***:
Alle dagen ten **3** ure.

AMSTERDAMSCHE COURANT,

Nieuws- en Advertentieblad.

Met geheel nieuwe Letter en zeer compres dan vroeger gedrukt, zoodat de inhoud *vierhonderd regels is vergroot*.

De prijs voor *Leyden* is per 3 maanden *f* **7.50**.

De Boekhandelaar P. ENGELS, is belast met de verspreiding te dezer Stede. Nommers ter inzage zijn *gratis* verkrijgbaar.

De Bezorging geschiedt des avonds, na de aankomst der laatste Spoortrein.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 27 Maart.

		Laagst. Koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à	2½ pCt.	50⅝	51	50 13/16
Dito Certificaten	3	61	62	62
Dito dito	4	78	78⅝	78⅜
Amortisatie Syndicaat	3½	78	—	—
Handelmaatschappij	4½	105¾	106	—
O. I. Leening	4	77	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg . . .	4½	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg . . .	4½	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3	—	—	—
Dito dito	4½	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5	90½	90⅜	90⅝
Dito dito 1828 en 1829 . . .	5	89¾	90	90
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	77	—	—
Dito 1840	4	65⅝	66¼	66¾
Dito bij STIEGLITZ & Co. . . .	4	65	66	66
Dito dito Nieuwe	4	—	—	—
Inschrijving in Assign. . . .	6	53⅘	—	—
Certificaten van dito . . .	6	58	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	122	—	—
Dito Obligatiën . . .	4	50	66	66
SPANJE, Obligatiën . . .	1 pCt.	16½	16⅝	16 1/16
Dito Obligatiën . . .	3	34½	—	—
Dito Binnenl. à 6 m. . .	3	32½	32 7/16	32 5/16
Bewijzen Coupons . . .		3 9/16	3⅝	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll. .	5	—	—	—
Dito	4	—	—	—
Dito Metall.	5	53⅜	54⅛	53⅞
Dito Nieuwe	5	70	70½	70
Dito 1847	2½	27	28	27 15/16
BELGIE, Banc.	2½	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	2½	41½	—	—
BRAZILIE, 1824 100	5	88	—	—
PORTUGAL, te Londen . . .	3	29¾	29⅞	29⅝
Dito dito	4	—	—	—
PERU	4½	51	51¼	51 1/16
VENEZUELA	3½	22⅝	—	—
MEXICO	3	20⅝	20 13/16	20¾
AMERIKA, Bankactiën . . .		3½	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.